

PAGSADYA UG PAGMAYA! AWHAG PASTORAL SA CBCP

Bulahan ang mga tigpatunhay sa kalinaw, kay sila pagatawgon nga mga anak sa Dios.” (Mt 5:9)

Mga minahal nga igsoon diha ni Cristo, dili ba nga kitang tanan nangandoy man sa grasya nga pagatawgon nga mga “anak sa Dios?” Nan, kinahanglan manlimbasog kita kanunay isip mga tigpatunhay sa kalinaw niining mga gubot nga panahon sa atong nasod. Ug nagapasabot kini nga maninguha kita kanunay sa pagdala og gugma diin may pagdumot, pasaylo diin may kadaot, pagtuo diin may pagduda, paglaom diin may pagkawaypaglaom, kahayag diin may kangitngit, ug kalipay diin may kasubo (gikan sa pag-ampo sa kalinaw ni San Francisco de Asis).

KALINAW: ATONG HINIUSANG TAWAG UG MISYON

Ang atong mga kaaway niining kalibotana dili isigkatawo, dili “unod ug dugo” (Taga Efeso 6:12). Wala kita makigsangka pinaagi sa mga pusil ug bala. Wala kita mangita og panalipod, pinaagi sa pagsul-ob og mga sapot nga dili madutlan og bala batok kanila nga tingali buot modaot kanato tungod kay espirituhanon man ang gubat nga atong gisangka. Niining mga panahon sa kangitngit, kanus-a daghan kaayo ang pagdumot ug kapintas, kanus-a ang pagbunô nahimo nang pang-adlaw-adlaw nga panghitabo, kanus-a naanad na lang ang mga tawo sa pagbinayloay og insulto ug mga sakit nga pulong diha sa “social media,” gipahimangnoan namo ang mga magtutuo sa pagpabilin nga sa atong hiniusang tawag ug misyon sa aktibong pagbudlay alang sa kadait.

Apan ayaw kasayop; bisag ang Agalon nag-ingon: “Dili sama sa paghatag sa kalibotan ako nagahatag kaninyo.” (Jn 14:27). Ang iyang kalinaw dili panagdait sa pag-uyon-uyon ni pagtugyan sa kaugalingon ngadto sa daotan; dili usab kini mahitungod sa pagkawalay panagbangi o kasamok. Wala ba diay siya isalikway sa iyang kaugalingong katagilungsod sa Nazaret? (Lc 4:16-30). Wala ba diay siya tawgag buang sa iyang kaugalingong kadugo? Wala ba diay siya tawgag “prinsipe sa mga demonyo”? (Mc 3:22-30). Wala ba diay siya tawgag palahubog ug mahigugmaon sa mga maniningil sa buhis? (Mt 11:19).

Wala ba kita niya tudloi unsaon pagpakigharong sa kalisdanan sa dihang mingkatulog siya sa sakayan, o minglakaw siya sa tubig bisan taliwala sa unos? (Mc 4:35-40; Mc 6:45-52). Apan sama sa mga apostol, kanunay kitang dali kaayo nga malupig sa kahadlok ug mataranta. Bisan pa og naghimo na kita og mga ginagmay nga lakang sa gubot nga tubig sama ni San Pedro, nakaplagnan nato ang atong kaugalingon nga naunlod tungod sa atong “gamay nga pagtuo” (Mt 14:31). Walay lain nga makapakalma kanato niining mga gubot nga panahon gawas sa hilom nga pag-ila kaniya nga nagpasalig kanato sa iyang nagapabiling presensya – “Pagmaisog kamo! Ako kini. Ayaw kamo kahadlok!” (Mt 14:27).

ANG BILI SA PAGSAKSI KANG CRISTO

Unsa may bag-o mahitungod sa mga pari nga gibunô tungod sa pagsaksi kang Cristo? Unsa may bag-o mahitungod sa mga modernong propeta nga pahilumon pinaagi sa mga malimbungong bala sa mga mamumuno? Unsa may bag-o sa mga alagad-pangulo nga gibutangbutangan tungod kay gituman nila ang ilang mga katungdanan isip mga magbalantay nga gihulma ngadto sa persona sa ilang Labing Mahinungdanong Magbalantay? Nakalimot na ba kamo nga “ang dugo sa mga martir maoy binhi sa mga Kristiano”? (Tertullian). Tungod niini human sa duha ka libo ka tuig, buhi gihapon ang Simbahan. Ayaw na kamo kahadlok! Wala ba diay nag-ingon ang atong Agalon, “Ug ayaw kamo kahadlok sa mga nagpatay sa lawas, apan dili makahimo

pagpatay sa kalag; hinunua, kahadloki ninyo siya nga makahimo paglaglag sa kalag ug lawas didto sa Gehenna.” (Mt 10:28)?

Dili kita mga langyaw sa pagbugalbugal ug sa pagpanglutos. Ang atong ginaagian karon walay kalahian sa gilarawan sa Salmista sa Salmo 64: “Gibaid nila ang ilang mga dila nga daw mga espada; gipunting nila ang mga mapait nga pulong sama sa mga udyong aron pagpana sa mga inosente gikan sa pagbanhig, kalit ug pasagad nga pagpanâ.” Apan unsa may gisulti sa Ginoo ngadto sa iyang mga sumusunod sa dihang sila gipanglutos o gipakaulawan alang kaniya? Gisultian niya sila sa “pagsadya ug pagmaya” (Mt 5:12). Kini mismo ang mga pulong ni Papa Francisco nga nag-abri sa iyang awrag apostolikanhon “*Gaudete et Exsultate*”. Mao kini ang mga pulong sa Ginoo ngadto sa mga gipanglutos ug gipakaulawan tungod kaniya. Tinukmod sa tumong sa pagtawag kanatong tanan aron maningkamot sa kinabuhi sa pagkasanto, miingon si Papa Francisco nga dili buot sa Ginoo nga kita “magpuyo sa usa ka waylami ug waygipaabot nga kinabuhi” (GE 1). Giunsa man kita pagtudlo kon unsaon pakigharong niining pagpanglutos? Paminawon nato ang apostol, San Pablo, nga nag-ingon, “Kon insultohon kami, balusan namo og panalangin; kon lutoson, agwantahon namo kini nga mapailubon; kon gibutangbutangan, malumo kami nga motubag. Nahimo kami nga basura sa kalibutan, ang kahugaw sa tanan; mao kana ang kasamtangang kahimtang.” (1 Taga Cor 4:12-13).

Ug unsaon man nato pag-atubang sa atong mga pagkabahinbahin? Unsaon man nato pag-atubang sa mga kaubang “Kristohanon” nga walay nakitang sayop sa mga pagpatay, nga mokatawa lamang kon gipasipad-an ang atong Dios, ug apil sa pagpasa og mga “fake news”? Dili ba gipasidan-an na man kita sa Ginoo mismo nga lakip sa mga panginahanglan sa pagbudlay alang sa kadait mao ang pag-agi latas sa panagbangi (Lc 12:51-53). Kanunayng may uban kanato nga moingon nga aduna silay pagtuo kang Cristo apan sayon kaayo nga mahaylo sa mga waypulos nga saad ni Satanas. Hinumdomi siya nga mibaligya sa Agalon alang sa katloan nga piraso nga pilak tungod kay gitugotan niya ang iyang kaugalingon nga malupig ni Satanas? Insakto ni San Pablo nga nagkanayon, “Kinahanglan adunay mga pagkabahinbahin diha kaninyo aron mailhan kon kinsay tinuod diha kaninyo.” (ESV 1 Taga Cor 11:19).

ANG MGA PAG-ANTOS SA MGA KABUS

Ang mga pag-antos natong mga lider sa Simbahan dili ikatandi sa mga pag-antos sa mga kabus sa atong nasud. Wala ba nato madungog ang singgit sa mga kabus nga eskwater nga gibilanggo tungod sa pagtambay? Nakalimot na ba sila nga alang sa mga waypuloy-anang kabus sa mga dakbayan – ang mga iskinita tungatunga sa ilang mga daling-maguba nga panimalay mao usab ang ilang mga kusina, banyo, lingawanan, ug dulaanan alang sa ilang mga anak? Nakalimot na ba sila nga ang mga kabus nagapuyo sa mga gagmayng puy-anan nga dali kaayong maugdaw kon adunay sunog, tungod kay wala silay mga maayong dalan? Wala ba sila mobati sa mga pag-antos sa mga mosuyop og druga nga gianggaan og mg “ditawo”, ug giisip nga mga kriminal iniglutaw sa ilang mga ngalan sa gikahadlukan nga “drug watch lists”? Oo, giila usab nato ang mga pag-antos nila nga gibiktima sa mga adik, apan dili ba usab nato isipon ang mga adik nga mga masakiton nga nakigbisog batok sa usa ka sakit? Dili ba hinuon angay nato silang tan-awon isip mga biktima nga nagpakitabang? Igo na lang ba kita nga motan-aw inigkadungog nato nga adunay mga tawo nga gipamatay nga walay kukaluoy sa mga mamumunô nga mopatay og tawo nga isalibay lang samag basura? Wala ba kita makaamgo nga sa matag naalaan nga drugista nga gipatay, adunay balo nga asawa ug mga ilo nga anak nga mahabilin – nga hapit nga wala man ganiy ikagasto sa disentang paglubong alang sa ilang mga hinigugma? Wala na ba kitay pagpanumbaling kon ang panimalay sa mga kabus sutaon bisag walay dokumento, o ang pagdakop sa mga suspetsado nga drugista bisag walay papeles, o ang pagbilanggo bisag walay gipasaka nga sumbong?

Wala na ba kitay pagtagad sa pagkamakaluluoy sa mga tawo nga gipasakaan og sumbong mahitungod sa druga nga gisuksok nga morag sardinas sa mga huot kaayo nga bilanggoan? Maagwanta ba nato ang paghunahuna nga sagad kanila gipriso, bisan pa og “rehabilitation” ang gikinahanglan sa kadaghanan nila? Bungol na ba kita sa mga pag-antos sa mga nitibo nga gihinginlan sa mga yuta sa ilang mga katigulangan aron ihatag kini sa mga kompaniya sa mga

minahan ug sa mga “dam”? Unsa may atong gibati sa mga komunidad nga napugos pagbiya sa ilang mga panimalay tungod sa kahadlok nga matung-an sila sa mga sundalo ug mga rebelde? Unsa may atong bation kon ang atong kaugalingong kasudalohan mangamatay tungod sa waypuas nga panagkontra nga wala mahatagig igong pagtagad pinaagi sa malinawong pagkulokabildo? Adunay panultihon, “Ang sakit sa kumingking bation sa tibuok lawas.” Pastilan, dili kini kanunayng tinoud! Dili nato bation ang kasakit sa usag-usa kon adunay mga bahin sa lawas nga mabinhod tungod sa walay panggilabot.

Kanila niining kalibutana nga nanghambog sa ilang kaugalingong kinaadman, sila nga garboso kaayog pagtan-aw sa ilang kaugalingon isip makinaadmanon ug nga mitan-aw sa pagtuong Kristiyano nga waypulos, sila nga mipasipala nga hungog ang atong Dios, insakto ang mga pulong ni San Pablo: “Kay ang kahungog sa Dios labawng makinaadmanon kaysa kinaadman sa tawo, ug ang kahuyang sa Dios kusgan kaysa kusog sa tawo.” (1 Taga Cor 1:25). Ug kanila nga nagbugalbugal sa atong pagtuo, moingon kita uban ni San Pablo, “Gipili sa Dios ang hungog sa kalibutan aron pakaulawan ang makinaadmanon, ug gipili sa Dios ang mga huyang sa kalibutan aron pakaulawan ang mga kusgan, ug gipili sa Dios ang mga timawa ug mga tinamay sa kalibutan, sila nga walay bili, aron himuong way nahot kadtong mga inila, aron walay tawo mahimong manghambog atubangan sa Dios.” (1 Taga Cor 1:27-29).

ANG PAAGI NI JESUS

Buot namong pahinumdoman kadtong nangasuko sa mga mabiyaybiyong pulong sa mga tawo nga anaa sa awtoridad; hinumdomi kon unsay gitudlo sa Ginoo ngadto sa iyang mga disipulo. Miingon siya, “Apan kaninyo nga naminaw nagaingon ako...panalangini sila nga nagtunglo kaninyo, i-ampo sila nga nagdaogdaog kaninyo. Kaniya nga misagpa kanimo sa usa ka aping, ipatara usab ang pikas...” (Lc 6:27-29). Ang pagpanimalos dili paagi ni Cristo. Dili paagi ni Jesus nga balosan og dautan ang dautan; dili, mabuntog nato ang dautan pinaagi lamang sa kaayo (Taga Rm 12:21). Hangtod sa kataposang yugto sa iyang kinabuhi, wala siyay laing mga pulong gawas sa kaluoy ngadto sa iyang mga tigpaantos, “Amahan, pasayloa sila, kay wala sila masayod unsay ilang gibuhar” (Lc 23:34).

Adunay say moingon nga kami kuno nanghilabot sa politika aron mahugno ang gobyerno. Dili gayod kini tinuod. Wala kami labot sa pagtukod og mga kalibutanong gingharian. Dili molahutay ang mga kalibutanong gingharian. Nagbudlay kami alang lamang sa gingharian sa Dios nga dili niining kalibutana – aron magsugod na kita og pagtuon pagpuyo sa kinabuhi “dinhi sa yuta maingon sa langit.” (Mt 6:10). Sa mga yugto sa atong kasaysayan nga nahulog KAMI sa tentasyon sa pagbudlay alang sa politikanhong gahom, moduko na lang KAMI sa kauwaw ug moingon, dili na gyod mausab! Wala kami magsangyaw og usa ka mini nga imagen sa Dios, sama sa usa nga nagsud-ong lamang gikan sa langit nga waypuangod sa dios nga walay hunong nga nanghulga og impiyerno. Ang ato usa ka Dios nga gipadayag kanato ni Jesucristo – ang Dios nga moluwas, ang Dios nga “buhong sa kaluoy ug puangod”, ang Dios nga nanggilabot sa atong kasaysayan, ang Dios nga – tungod sa iyang gugma kanato – hingpit nga minghabwa sa iyang kaugalingon, ug “nahimong kabus, aron pinaagi sa iyang pagkakabos mahimo kitang adunahan.” (2 Taga Cor 8:9).

SIMBAHAN UG GOBIYERNO

Gitahod sa Simbahan ang politikanhong awtoridad, ilabina ang mga opisyal nga pinili diha sa demokratikanhong pamaagi, basta dili lang sila sukwahi sa mga batakang espirituhanon ug moral nga prinsipyo nga atong kinaham, sama sa pagtahod sa pagkasagrado sa kinabuhi, ang integridad sa kinaiyahan, ug ang anaa-sa-iyang dignidad sa tawo. Dili kami mga politikanhong lider, ug dili gayod mga politikanhong kaatbang sa gobyerno. Latas sa kasaysayan, nagdungan uban ang Simbahan sa mga nagkalainlaing bayhon sa gobyerno. Ang Simbahan daan na ug kanunayng katambayayong sa gobyerno (ilabina ang mga *LGU* ug mga barangay) diha sa mga dimaihap nga paningkamot alang sa kaayohan sa kaayohan sa kadaghanan, ilabina sa pagtubag sa mga panginahanglan sa mga labing nabintahaan nga sakop sa katilingban. Usahay pagatawgon natog “critical” ang maong panagtambayayong, sagad aron pag-ila sa atong mga kalahian diha sa mga

hingpit nga tumong, bisan pa og nagtambayayong kita sa pipila ka mga giduyogan nga mga bulohaton. Dili na angay isulti, sa pipila ka mga piho nga isyu, ang panagtambayayong dili posible tungod sa atong mga espirituhanon ug moral nga pagtuo, nga waypuas natong isugyot, apan dili ipugos sa mga dili buot. Niining mga yugtoa, mapahayag lamang namo ang among katungod sa pagsupak subay sa tanlag. Giila namo ang lagda sa batakang balaod mahitungod sa panagbulag sa simbahan ug estado, ilabina diha sa panaglahi nga papel sa katilingban. Sa dihang nagapadayag kami sa mga pipila nga isyu, kanunay kini nga nanukad sa pagtuo ug moralidad, ilabina sa prinsipyo sa katilingbanong kaangayan, dili gyod tinukmod sa politika ni ideyolohiya.

SIMBAHAN SA MGA MAKASASALA, GITAWAG SA PAGKASANTO

Mapaubsanon kaming midawat nga kami Simbahan nga ang mga sakop “makaluluoy apan pinili” (*Miserando atque Eligendo*, ang “motto” sa pagkaobispo ni Papa Franciso). Simbahan kami sa mga makasasala nga dungan nga gitawag diha sa pagkakabig ug pagkasanto. Moduko kami sa kaulaw kon madungog namo ang mga pang-abuso sa pipila sa among mga kaubang lider sa Simbahan – ilabina sila nga giordinahan nga “nagalihok diha sa persona ni Cristo.” Tulobagon namo ang ilang mga binuhatan, ug gidawat namo ang katungdanan sa pagbadlong kanila – minandoan sa among mga labawng awtoridad sa malukpanong Simbahan. Mapaubsanon namong gidawat nga aduna kamiy daghang kahuyangan ug kasaypanan, mga tawo lamang kami. Wala kami rason aron panalipdan ang among mga kahuyang binasi sa among pagsalmot sa tawhanong kahimtang, tungod kay mipahayag kami og pagtuo sa Dios nga miambit sa tawhanong kahimtang, aron pagtukod og bag-ong sumbanan sa katawhan diha sa iyang anak nga si Jesucristo. Nakakuha kami og daghang kusog gikan kang San Pablo, nga hugot nga mihangyo sa Ginoo nga tangtangon ang iyang kahuyang apan gipasaligan lamang niining mga pulonga: “Ang akong grasya paigo kanimo; kay diha sa kahuyang makab-ot ang kahingpitan sa gahum. Sa dihang huyang ako, lig-on ako.” (2 Taga Cor 12:9).

TAWAG SA PAG-AMPO UG PAGPUASA

Karong Hulyo 16, 2018, atol sa pangilin sa Bulahang Inahan sa Bukid Carmelo, ang bukid nga nalambigit sa maisugong hagit ni propeta Elias aron pagpanalipod sa Dios (2 Hari 18), mag-ampo ug magpuasa kita, sinangpit ang kaluoy ug hustisya sa Dios alang kanila mga mipasipala sa Balaang Ngalan sa Dios, kanila nga namasangil ug nagbutangbutang, ug kanila nga nagbunô o nagpamatarong sa pagbunô isip pamaagi sa pagpakigbatok sa kriminalidad sa atong nasod. Miawhag kami kaninyo nga moapil kanamo, inyong mga obispo, diha sa tulo ka adlaw sa pagpuasa, pag-ampo, ug paghatag og limos gikan sa Hulyo 17 ngadto sa 19, 2018.

Gitugyan kamo namo, among minahal nga katawhan sa Dios, ngadto sa inahanong pag-amoma sa babaye kang kinsa gitugyan ni Jesus ang iyang “Tinun-an nga gimahal” ug miingon, “Ania ang imong Anak!” (Jn 19:26). Kami, sa among bahin, misud-ong kaniya – among inahan sa pagtuo – inubanan sa anaknon nga gugma. Maria, inahan sa Simbahan, paduol kanamo ilabina kon padulong kami sa pagkawaypaglaum ug nahutdan na kami sa bino sa pagtuo, paglaom, ug paghigugma (Jn 2:1-11). Tudloi kami sa paghimo kon unsa lamang ang gipangayo kanamo sa imong Anak. Ug kon motalaw kami atubangan sa pagpanglutos, hinaot mobarog kami sa tiilan sa krus ug maulian ang among kusog gikan sa dugo ug tubig nga midagayday gikan sa kilid nga samaran sa imong Hinigugmang Anak, ang among Ginoo ug Manluluwas, si Jesucristo. AMEN.

Alang sa Kahugpongan sa mga Katolikong Obispo sa Pilipinas,

Most Rev. Romulo G. Valles, DD
Arsobispo sa Davao
Presidente, CBCP
Hulyo 9, 2018